

До Председателя на научно жури
Определено със Заповед РД 925/07.05.2019
На Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски”

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Илинка Сергеева Терзийска,

Преподавател в катедра „Туризм” към Стопански факултет при ЮЗУ „Неофит
Рилски”

Относно: публична защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научна специалност „Икономика и управление на туризма”, професионално направление 3.9. Туризм

Тема на дисертационния труд: „Повишаване на конкурентоспособността на туризма в селските региони чрез финансовите инструменти на ЕС”

Докторант: Елена Георгиева Александрова

Представяне на докторанта

Елена Александрова завършва средно образование в Техникум по архитектура, строителство и геодезия – гр. Благоевград, паралелка „Геодезия, фотограмметрия и картография”, с допълнително изучаване на информационни технологии и английски език. Придобива образователно- квалификационна степен „Бакалавър” в редовна форма на обучение в направление 3.9. „Туризм” и образователно- квалификационна степен „Магистър” редовна форма на обучение в магистърска програма „Стопанско управление” в Стопански факултет към Софийски университет „Св. Климент Охридски” – гр. София. В момента изпълнява длъжността Началник отдел „Организации на производители и промоции”.

Зачислена е като редовен докторант в професионално направление 3.9 „Туризм” със Заповед № 265 от 04.02.2015 г. Положила е успешно всички

докторантски изпити, взема участие в общо 4 национални и международни научни форуми.

Представяне на дисертационния труд

Представеният за рецензия дисертационен труд на тема „Повишаване на конкурентоспособността на туризма в селските региони чрез финансовите инструменти на ЕС” изследва актуална за България тема.

Дисертационният труд е с общ обем от 288 стр., от които основният текст заема 272 стр. Изложението е илюстрирано с 48 фигури и 42 таблици. Списъкът с ползвана литература включва 164 заглавия, от които 43 на български, 23 на чужд език и 58 интернет източника, като в основната си част последните са официални сайтове на релевантни към тематиката институции и нормативни документи.

В структурно отношение дисертационният труд се състои от три глави, увод и заключение. Съотношението на отделните части на текста е балансирано и следва логическата линия на изследването.

Във въведението е обоснована актуалността на темата, дефинирани са предметът и обектът на изследването, формулирана е основната цел и произтичащите от нея задачи. Представен е и методологическият инструментариум, който съответства на поставената основна цел и задачи. Предметът и обектът биха могли да бъдат дефинирани по-прецизно, както и изследователската теза.

Първа глава е посветена на изясняване на теоретичните въпроси, свързани с конкурентоспособността в туризма и селския туризъм. Изяснено е съдържението на основни понятия, които имат отношение към изследваната тематика.

Втора глава разглежда методологическата рамка на повишаването на конкурентоспособността на туризма и по-конкретно чрез финансовите инструменти на Европейския съюз, като последователно се спира на особеностите на прилагането на финансовите инструменти на ЕС, предлагат се критерии и показатели за оценка и се представя методиката на изследването. Предложените етапи и свързаните с тях методи отговарят на поставените цел и задачи на изследването и са удачно подбрани.

Трета глава представя резултатите от проведените проучвания, както и изводи и препоръки за повишаването на конкурентоспособността на изследвания регион. Изложението е натоварено с огромна по обем графично представена информация за сметка на анализ на представените данни. Изключение прави частта, посветена на

усвоявянето на средствата и ефектите от финансовите механизми на ЕС, където е представен по-задълбочен анализ, подкрепен с официални данни.

Заключението обобщава основните изводи и препоръки. Заявените приноси са коректно формулирани.

Критични бележки

Към предоставения за разглеждане дисертационен труд биха могли да бъдат отправени следните забележки:

- 1) Предметът и обектът на изследване, както и изследователската теза се нуждаят от по-ясно дефиниране.
- 2) В увода е отделено ненужно внимание върху клъстерния метод.
- 3) На места се среща неточно цитиране (напр. цитат номер 51 на стр. 51).
- 4) Критерият „Управление на дестинацията” включва единствено показатели, свързани с реализирането на финансирани от ЕС проекти, което е крайно непълно.
- 5) При уточняване обема на извадката (стр. 130) е посочено, че тя е формирана на случаен принцип, но не е уточнен методът, който е използван. Това буди съмнения в представителността на извадката.
- 6) На стр. 131 е посочено, че „Оценката е извършена, като всеки показател е приравнен към предварително заложен бални единици”, но не е ясно на какъв принцип са определени те.
- 7) Обемът на извадката от представители на туристически агенции е 15, което е крайно недостатъчно и подлага на съмнение валидността на получените резултати.
- 8) Не е посочен обемът на извадката от представители на местните власти.
- 9) Не е ясно как са получени стойностите на бална оценка (Da) в таблици 3.3., 3.6, 3.9, 3.12, 3.15, 3.18, 3.23, 3.26, 3.28 (оценка на конкурентоспособността на изследваните общини по критерий Атрактивност на дестинацията) – използваната анкетна карта е с коренно различна скала, което прави представените резултати съмнителни. За някои от показателите (обезпеченост с исторически ресурси, обезпеченост с природни ресурси, показатели на местоположението) в анкетната карта въобще не присъстват въпроси, които да

дадат възможност на респондента да даде оценка по съответния показател, но такава присъства в таблиците с резултати.

- 10) Не е ясно как са получени стойностите на коефициента на значимост в таблици 3.3., 3.6, 3.9, 3.12, 3.15, 3.18, 3.23, 3.26, 3.28 – в приложените анкетни карти липсват въпроси, които са свързани със значимост на някои от показателите. При останалите използваната в анкетната карта скала (1-5) и посочените в таблицата стойности (напр. 0,15) са абсолютно несъвместими.
- 11) В анкетната карта, свързана с оценка на социалния ефект отсъстват въпроси за значимостта на отделните показатели, но в таблиците с резултати са посочени коефициенти на значимост.
- 12) Представянето на резултатите от анкетните проучвания е органичено до графично представяне, напълно отсъства анализ на данните.
- 13) В т. 3.3. се твърди, че „Анализът на получените осреднени за всички анкетиранни агенции отговори показва, че през годините се наблюдава интерес с различна интензивност към селския туризъм” (стр. 211). Анкетното проучване, обаче не е лонгитудинално, т.е. подобно твърдение не се основава на доказателства.
- 14) Изведените в т. 3.3. препоръки за бъдещи действия (стр. 241) са твърде общи.
- 15) Конкуентоспособността винаги има относителен характер – тя се съизмерва с представянето на конкурентите. В дисертацията не е посочено кои са конкурентите на изследваните дестинации за селски туризъм и не е направено сравнение с тях.
- 16) Предложеният и използван модел за оценка на конкурентоспособност не отчита спецификите на селския туризъм. Освен това, редица показатели са адекватни по-скоро за оценка на конкурентоспособността на микро, а не на макро ниво (в критерия за атрактивност на дестинацията се прави оценка на туристически обект).
- 17) Заглавието на дисертацията е дефинирано некоректно – конкурентоспособна може да бъде дестинация за селски туризъм, не самият туризъм (който всъщност е явление) в селските региони.

Въпреки посочените положителни черти (адекватен преглед на литературата, удачно подбран набор от методи за изследване, подкрепен от надеждни данни клъстерен анализ), отправените по-горе критични бележки водят до заключението, че

дисертационният труд не отговаря на основните стандарти за провеждане и представяне на резултатите от научно изследване. Въз основа на това, становището ми относно присъждането на научната и образователна степен доктор на докторант Елена Георгиева Александрова е отрицателно.

17.05.2019

Благоевград

Изготвил:

/доц. д-р Илинка Терзийска/